

Kopasz Márta kiállítása az Aulában

Tíz napig tartott nyitva az Aulában Kopasz Márta festményeinek gyűjteményes kiállítása. E kiállítást abból az alkalomból rendezte a tudományegyetem közművelődési tanácsa, hogy a művész 1986. december 19-én mint az egyetem egykori Művészettörténeti Tanszékének munkatársa átvette a József Attila emlékérmét.

Kopasz Márta személye sokáig grafikusként élt a közvélemény tudatában. Ez érthető is, hiszen Szeged város ösztöndíjasaként 1937-ben kitüntetéssel szerzett képgrafikusi diplomát a Budapesti Iparművészeti Főiskolán. Friss diplomával Kopasz Márta az egyetemi lektorátust kapta meg, elődei, Laposy Hegedűs Géza festőművész és Buday György fametsző művész után. A Kolozsvárról Szegedre települt tudományegyetem már kezdeti helyét adta a művészettörténeti tanulmányoknak, és az országban elsőként állította fel a rajzlektorátust azzal az igénnyel, hogy a leendő középiskolai tanárok némi ilyen irányú képzést is nyerjenek. Ugrásszerű fejlődés volt az, hogy a minisztérium 1939-ben megszervezte a Művészettörténeti Tanszékét, és ide Felvinczi Takáts Zoltán professzort, a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum igazgatóját nevezte ki tanszékvezetőnek.

A művész első kiállítása, mint lektori bemutatkozó, 1938-ban volt, szintén az Aulában, és már ekkor is döntően festményeivel jelentkezett. A mostani kiállítás is festményeit mutatja be.

Az oktatómunka közben sem hallgattak a műsák. Lektorságának első idejétől kezdve Kopasz Márta megtalálta a kapcsolatot a Szegeden élő grafikusokkal, elsősorban Bordás Ferencel, valamint a grafikusokat mecénáló Exlibris-gyűjtő Egyesület tagjaival, akik a szegedi polgárság tehetősebb, kultúraigényes tagjaiból kerültek ki, és a hazai grafikusművészek mellett külföldiek is elláttak megrendelésekkel. Ez adott számára is alkalmat a fametszés művészetének állandó gyakorlására. A cserekapcsolatok révén neve ismert lett az országban és a külföldi exlibris-gyűjtők körében is. Ugyanekkor Szeged minden képzőművészeti tárlatán szerepeltek a helyi gyékényes piacok jellegzetes alakjait megörökítő festményei.

A művész „rajzkésztségi gyakorlatok” című óráit 1952-ig tartotta egyetemükön, a Művészettörténeti Tanszék megszűntéig. Ezután a Szegedi Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékére nevezték ki adjunktusnak.

A felszabadulás után újraindított Szegedi Szabadtéri Játékok plakátpályázatainak két ízben is első díjat nyert. Azóta szegedi szimbólummá váltak a Dóm teret és a két harsonázó alakot ábrázoló plakátjai.

Budapesten 1959-ben alakult meg a korábbi Budapesti és Debreceni Exlibris-gyűjtő Egyesületek utódaként a mai Kisgrafikai Barátok Köre, melynek kezdeti tagja lett a művész. Ekkor hozta létre a szegedi csoportot, melynek aktív vezetésétől néhány évvel ezelőtt visszavonult, azonban ennek máig is disz-

A művész a tudományegyetem rektorától, dr. Csáky Bélától vette át az emléklapokat (Székely Attila felvétele)

elnöke. A magyar gyűjtőket egyesítő Kisgrafika Barátok Köre közben tagja lett a FISAE-nek, az Exlibris Kedvelők Egyesületeinek Nemzetközi Szövetségének. Ez alkalmat adott Kopasz Mártának arra, hogy a többi magyar grafikussal együtt műveivel és személyesen is részt vegyen nemzetközi kongresszusokon, melyek évről évre újabb sikereinek lettek színhelyei.

A fehér-fekete munka mellett még jutott idő arra, hogy a színeknek is hódoljon. E kétfélegény életvonal mindkét területén fenntartotta a maga szintjét. A hatvanas és hetvenes években megalkotta a „MŰZSÁK”-sorozatát, és ezzel részt vett a Nemzeti Galéria képgrafikai kiállításán. Ennek sikerét az bizonyítja, hogy a Galéria a sorozatot megvásárolta, ezzel párhuzamosan azonban kisméretű műveivel számos nemzetközi díjat és kitüntető érmet hozott haza Szegedre.

A mostani festménykiállítás — mely olajfólia-technikával készült — 1970-től 1986-ig terjedő, nyugdíjas éveinek produktuma.

Mivel a színekben való kifejezés módja a legbensőbb és spontán megnyilatkozásai-ból ered, ezek nem ábrázolási szándékkal készültek, hanem költői kifejezések. Ez azt jelenti, hogy a művész csak akkor fest, ha belső feszítő gondolata van, ha egy hullámhegyre emelő öröm vagy a hullámvölgybe süllyesztő kudarccérzet hatja át. E képek őszinte vallomások, nem megrendeléssel kezdeményezett alkotások, sem pedig eladás szándékával készített művek. Költmények ezek a közepméretű olajképek, ahol a ragyogó női alakokkal mindig önmaga belső élményét vetítette ki a művész. Még az aránylag kevés tájkép sem naturális látványt idéző alkotás, hanem a művész helyszíni élményeinek költői megfogalmazása.

Ki kell emelnünk a sokalakos, figurális kompozíciókat. Ezeket a Szabadtéri Játékok próbáin megszállottként ott üldögélő művész, a pillanat élményét megörökítő szándékkal rögzítette a színek eszközeivel. A szegedi ember — ha művész — nem tudja magából kiiktatni és meg nem örökíteni azt, a szuggesztív élményt, amit ez az esti megvilágítás nyújt. Az „Esküvő”, a „Statisztéria”, az „Ünnep” és a „Gyülekezés” kékszárga és szürkés színekkel emelik ki az élményeket közvetítik. A Dömötör-torony évszázadokat látott falai víziókat ébresztenek. Megjelennek körülötte az itt járt nagyok, az Árpád-házi királyok, Hunyadi, Dózsa, a „Boszorkánysziget” pedig a boszorkányság vádjával sújtott emberek szenvedését idézi, a máglyák parázslását látatja. Ez a piktúra nagyon alkalmas a metafizikai gondolatok és élmények kifejezésére. „Az istenek alkonya”, a „Keskeny út, szűk kapu” a „Szűlő alá pokolra” szimbolizálja, a lélek legmélyén lejátszódó benső harcokat közvetíti.

Tárlatvezetésében említette a művész, hogy az életteljes, ragyogó női alakok sorozata akkor jelent meg művészetében, amikor a társadalmi vezetőinek figyelme sok évi mellőzés után újból homlokterbe emelte művészetét. Ezek a képek: a „Nagyvárosi nő”, a „Diva” a „Kis diva”, mind a nagy öröm és az önbizalomra kapott művész belső világának megnyilatkozásai.

Művészetének korábbi szakaszát a 60-as években festett egyetlen olajképe képviselte, mely a drága Tisza és a szeretett táj valóságghú ábrázolása. Ez a múlt megörökítése, mert ma már új partfal és park áll a vadregényes Tisza-part helyén.

Sajnálatos, hogy e tárlat a vizsgaidőszak miatt az egyetemi ifjúság jelenléte nélkül nyitott és zárt, mert technikai okok nem engedték a meghosszabbítását. Mi, akik abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy a tárlatot tetszés szerint többször is megnézhettük, tudjuk, hogy ennek a gyűjteménynek magántulajdonban őrzött képeit így együtt többé senki sem fogja látni. A karácsony ajándéka volt, hogy e művek bemutatásra kerültek, s az ünnep elmúltával ismét visszakerültek a magángyűjteményekbe.

A látogatók nevében köszönjük az egyetem vezetésének a tárlat által nyújtott élményeket, s az időszakos kiállítás lehetőségét.

DR. KRIER RUDOLF

Minél inkább tovagyűrűzik (térben, időben és kardcsörtetésben) a Végh Antal könyve, de leginkább a magyar futballküldöttség botrányos mexikói (le)szereplése és minősíthetetlen viselkedése körül kialakult vagdalkozás, „vita”, annál inkább megfigyelhető egy tendencia: egyre többen érzik úgy, hogy a hatnull-jelenség nem pusztán futball- és sportügy, hanem része, megjelenési formája egy társadalmi betegségünknek, a korruptciónak, a „mindenki valakinek az embere” szindrómának. Ezért lehet Magyarországon csak fölfelé vagy oldalra „bukni”, ezért lehet Mezeynek kuwaiti állása, „árnyalatnyival” tisztesebb honoráriumért, mint bármelyik magyar egyetemi tanárnak, ezért nem bukatták „lefelé” egyik, önmagát és népünket kompromittált futballvezetőt sem — hangoztatják sokfelé. (Sőt, teszik hozzá Nagy Antal Mexikó után még a magyar válogatot, ha nem is csapatkapitányként, de oszlopos tagjaként tündökölhettek.)

Megfigyelhető ebben a vitában az is, hogy minél magasabb beosztású a nyilatkozó, annál inkább tagadja a fenti állításokat. Vajon, miért? Megfigyelhető — és nem csak ebben a vitában —, hogy a személyi összefonódások láncolata annál nehezebben derül ki, az általa gerjesztett botrány annál kisebb valószínűséggel „pattan ki” a nyilvánosság elé, minél nagyobb pénzüsszegek húzódnak meg a háttérben. Össze-függésben van-e az személyi összefonódásokban „részt vevők” beosztásának szintjeivel? Ki hiszi

Hatnull-szindróma

el, hogy a Kaposvári Rákóczi vásárolt legnagyobb összegért mérkőzéseket? Akkor miért éppen a Rákóczi-ügyből lett ügy? A legbefolyásosabb embe- rek ugye, nem Kaposvári Rákóczi-drukkerek? Hanem? Ugye, senki sem hiszi, hogy a hipofízisügy, vagy az ELTE jogi kari felvételi botrány a legnagyobb a nagy pénzüsszegeket érintő magyar sikkasztási vagy vesztegetési ügyek közül? Mikor, hol olvashatunk a nagyob- bakról? Miért „fáj” a közvéleménynek, ha a professzor egy darab (egy)emeletes házat épít? Vagy ha Toyotával jár? Miért nem „fáj”, ha egy „sikeres” — és nem is feltétlenül első osztályú — futballvezető vagy játékos teszi ugyanezt? Miért Végh Antal áll a bíróság előtt, s miért nem azok, akik pénzben ki nem fejezhető erkölcsi kárt okoztak viselkedésükkel (és nem sporttel- jesítményükkel, mert ki- kapni szabad!) nemzet- közi híriünknek, megítél- tetésünknek? Kik állnak a Végh Antal-ellenes ke- resztes hadjárat háttér- ben? Miket beszélnek?

Nem azért teszem ezt, hogy részesüljek a már lerágott velős csont ma- radványaiából, hanem azért, mert rátaláltam a Mundiál-vitában eddig megjel- ent publikációk legjobb- jára. Természetese- sen nem egy százéves példányszámú lapban, hanem a kecskeméti „Forrás” című irodalmi- művészeti-szociológiai szaklap 1986/12-es szá- mában, amely — mint min-

dig — mindössze néhány ezer példányban jelent meg. Melegen ajánlom e cikket ezúton is lapunk kedves (vagy kedvetlen) olvasóinak: addig is, míg a könyvtárak valamelyi- kében rábukkannak, né- hány mondatban megpró- bálók kedvet csinálni hozzá.

Az írást Simon János szociológus szerette, aki a Mundiál idején Mexi- kóban tartózkodott ösz- töndíjaként, s aki a ma- gyar csapat és a magyar újságírók „körül” tol- mácsként tevékenyke- dett. „Egy indiai faluban eltöltendő másfél hóna- pos szociológiai terepgya- korlatot cseréltem föl tol- mácsolási szerepkörre, amit azóta is bánok” — írja. Majd kijelenti: „... a magyar csapat vezetői, élükön Mezeyvel — nem tudták, vagy inkább nem akarták tudomásul venni, hogy a labdarúgó világ- bajnokság valójában nemcsak a futballpályán zajlik, hanem egyszerre több terepen is... .

Labdarúgócsapatunkon és vezetőin keresztül ugyanis a közönség (nem- csak a mexikói, de a nemzetközi is), a magyar kultúrával, a magyar tár- sadalommal, az egész Ma- gyarországgal találkozik. Az ekkor kialakított kép az emberek tudatában év- tizedekig rögződik.” Si- mon János ezután részle- tezi is ezt a képet, külö- nösen az utolsó sajtókön- ferencián kialakultat. Hát, igen: beszámolóját olvasva, egyre erősebb az a hitem, hogy a mexikói szereplésünkben nem a hatnull és a zöld gyepen történtek a legtragikusab- bak. Sőt!

Meg akartam írni éle- tem első sportcikkét. Mégse lett sportcikk belőle. Ki érti ezt?

—ANDI

JATE SC-emlékülés

A JATE SC elnöksége 1986. december 15-én 18 óra- kor jubileumi emlékülést tartott az egyetem aulájá- ban, amelyen megemlékez- tek a 10 éve alakult sport- egyesület munkájáról, ered- ményeiről, gondjairól. A ven- dégek közt ott volt dr. Csá- kány Béla, a JATE rektora, dr. Bodnár László, oktatási rektorhelyettes és Teimel Zoltán, a Testnevelési és Sportfelügyelőség képviselője.

Dr. Kocsondi András, az sportegyesület elnöke érté-

kelté a JATE SC 10 éves munkáját. Elmondta, hogy a kezdeti nehéz indulás után az egyetemi sport minőségét és mennyiségét tekintve is jelentősen előrelépett. Igazi tömegsport-egyesületté vált, ahol az egyetemi oktatók, dolgozók és hallgatók ren- dszerezten sportolhatnak: Ki- alakultak a sportegyesület szervezeti keretei és a taglé- száma minimális évi eltér- ssel stabilizálódott, s körülbe- lül ez is felel meg a jelenlegi tárgyi és anyagi lehetőségek- nek. A szabadtéri sportléte-

sítmények kielégítőek, ezek többségének minősége is jó. Sajnos a téli, illetve terem- sportok létesítményei nagyon rosszak és javulás csak ak- kor várható, ha a JATE egy új tornacsarnokkal gazdago- dik. Végezetül az elnök elis- meréssel szót a sportegyesü- let lelkiismeretes, társadal- mi aktivistáinak munkájá- ról.

Ezt követően dr. Csáky Béla rektor a sportegyesület társadalmi aktivistáinak ju- talmakat adott át.

O. J.

Sikeres sakkszimultán az Irinyiben

Az előző félév lezárása- képpen, a sakk-klub rendezésében érdekes sakkszimul- tán zajlott le az Irinyi kollé- gium teaházában. Bár a kol- légium életére a kiköltözés előtti zűrzavar már rányom- ta bélyegét, mégis nem ke- vesebben, mint 13-an voltak kíváncsiak a fiatal, 15 éves mesterjelöltre, Bezdán Ti- borra. Tibi — aki jelenleg elsős gimnazista — lendüle- tesen kezdett. Az egyetemi, illetve főiskolai hallgatókból és néhány kíváncsi oktatóból álló mezőnyben több táblán is hamar eldőlt a küzdelem. Majd kétórás intenzív kon- centrálás után ifjú vendé- günk 1-2 hibát is vétett, de így is szép eredményt mond- hat magának: 9 győzelem, 2 döntetlen és mindössze két vereség.

Kíváncsnak további sikeres versenyzést, és pár év múlva talán újból találkozunk egy visszavágóra.

Végül a sakk-klubba járó sakközők nevében szeret- nénk megköszönni az Irinyi kollégium vezetésének, hogy a sakk-klub számára — ha átmenetileg is — otthont adott az elmúlt félévben. Februártól a sakk-klub új

A 15 éves mesterjelölt: Bezdán Tibor

helyszínen várja az érdek- lődőket.

(-ely)

A JATE SC Sakkszakosztá- lya és a JATE KISZ-bizottsá- ga szakcsapatbajnokságot ír ki az 1987-es évre. A bajnok- ságra 3 fős hallgatói, illetve oktatói csapatok nevezhet- nek be, tetszőleges összeté- telben (a sakkjátékban való jártasság fokától függetle- nül). A benevezett csoportok egymással körmérkőzést ját- szanak. A bajnokságra a JA- TE KISZ-bizottságon (Dugo- znics tér 12.) lehet jelentkezni február 20-ig. Az első fordú- lóra február 24-én kerül sor. Az első helyezett csapat ér- tékes díjazásban részesül. További tájékoztatást a ver- senyről a KISZ-bizottság ad.